

OSLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 16.06.2014 i Oslo tingrett,

Saksnr.: 13-179074TVI-OTIR/05

Dommer: Dommerfullmektig Mai Vo (m/alm.bem.)

Meddommere:
Ikke oppgitt Kaja Marie Marstrander
Ikke oppgitt Terje Moffat Wivestad

Saken gjelder: Spørsmål om uaktsomhet ved sykkelpåkjørsel

Francesco Bradascio

Advokat Kristin Kvanum Hestnes

mot

Gjensidige Forsikring BA
Victoria Ravatn

Advokat Rune Tveit
Advokat Rune Tveit

DOM

Saken gjelder spørsmål om uaktsomhet ved påkjørsel av en mann bakfra på en kombinert gang- og sykkelsti.

Framstilling av saken

9. juni 2011 ble Francesco Bradascio ("saksøker/Bradascio") påkjørt bakfra av syklisten Victoria Ravatn ("saksøkte/Ravatn"), på vei til jobb. Bradascio gikk langs en gang- og sykkelsti som går langs Trondheimsveien, ca. 500 meter fra Bjerke mot Sinsenkrysset. Bradascio var på vei mot bussholdeplassen ved Trondheimsveien. Stien er nesten 4 meter bred, og er ikke uttrykkelig markert/delt i gang- og sykkelfelt. Det regnet, og Bradascio hadde på seg regnjakke med hette over hodet og hørte på musikk med ørepropper. Ravatn var på treningstur på sin racersykkel (med smale hjul) sammen med venninnen Martine Amundsen, som var proffsyklist. De syklet fra Nittedal, og skulle til Grefsenkollen. Hensikten var å trene til sykkelrittet mellom Trondheim og Oslo. På den aktuelle strekningen er det god sikt og det var ingen andre trafikanter på veien foruten Ravatn, Amundsen og Bradascio. Før sammenstøtet hadde Ravatn og Amundsen syklet ved siden av hverandre, ned en lengre nedoverbakke. Syklistene var oppmerksomme på Bradascio allerede på toppen av bakken.

Det er uklart hvorvidt jentene syklet ved siden av hverandre ved sammenstøtet, eller om Amundsen syklet først, og Ravatn etter. Det er uansett på det rene at Amundsen unngikk å sykle inn i Bradascio, mens Ravatn ikke klarte å unngå kollisjonen. Det er videre omtvistet hvorvidt Bradascio gikk på høyre eller venstre side av veien, samt nøyaktig hvor på veien sammenstøtet fant sted. De omtvistede deler av faktum har imidlertid ikke avgjørende betydning for rettens vurdering av spørsmålet om aktsomhet, noe retten kommer tilbake til under rettens vurdering.

Ved sammenstøtet stupte Bradascio fremover og tok seg for med hendene. Han pådro seg et komplisert håndleddsbrudd i venstre håndledd i fallet i tillegg til en del skrubbsår på knær og albuer. Det er påvist hull i Bradascios bukser foran på venstre side, sykkelspor på samme sted, samt hull i jakken både ved albue og på brystet. Bradascio hadde videre et stort blåmerke midt på ryggen etter sykkelstyret til Ravatn. Bradascio arbeidet som kokk, og ble som følge av skadene sykemeldt over en lengre periode. Ravatn stupte selv over sykkelstyret ved sammenstøtet, men fikk ingen alvorlige skader, foruten noe skrubbsår.

Kort tid etter sammenstøtet ble Bradascios sønn (Mattia) tilkalt, fordi jentene ønsket å forlate stedet. Det var amper stemning blant de involverte, uten at retten finner grunn til å gå nærmere inn på dette, foruten å nevne at Mattia etter å ha vært på telefon med sin far kom løpende fra deres bolig, som ligger like ved ulykkesstedet. Deretter kom også Bradascios tidligere samboer. Jentenes personalia ble etterspurt, uten at dette ble gitt. Mattia fikk derimot telefonnummeret til Ravatns far, og fikk bekreftet hennes personalia. Etter dette gikk jentene fra ulykkesstedet. Sønnen tilkalte ambulanse og deretter politiet.

Jentene tilkalte også politiet, som de møtte et stykke vekk fra stedet. Det ble foretatt et kortavhør av Ravatn, og deretter et av Bradascio på legevakten samme dag.

Politimesteren i Oslo utferdiget et forelegg mot Ravatn den 28. juni 2011 for overtredelse av vegtrafikkloven § 3. Forelegget ble ikke vedtatt, og det ble på denne bakgrunn berammet og avholdt hovedforhandling i Oslo tingrett 6. februar 2012. Ravatn ble frifunnet idet retten ikke fant bevis utover enhver rimelig tvil at hun hadde overtrådt vegtrafikkloven § 3. Påtalemyndigheten anket ikke avgjørelsen, og dommen er rettskraftig.

Ravatn er forsikret gjennom Gjensidige Forsikring BA ("medsaksøkte/Gjensidige"). Bradascio søkte sitt tap dekket av Gjensidige. Gjensidige avslo ansvar for skade ved brev av 21. mai 2013, under henvisning til Oslo tingretts frifinnende dom av 6. februar 2012.

Bradascio reiste søksmål mot Gjensidige ved stevning av 25. oktober 2013. Søksmålet gjelder kun spørsmålet om ansvarsgrunnlag. Gjensidige tok til motmæle ved tilsvar av 26. november 2013, og anmodet om at søksmålet også skulle omfatte sikrede. Ravatn ble omfattet av søksmålet ved saksøkers prosesskriv av 4. desember 2013.

Hovedforhandling ble berammet og avholdt den 5. og 6. juni 2014. Det ble gjennomført befaring og ført to vitner og et sakkyndig vitne, i tillegg til de bevis som fremgår av rettsboka.

Saksøkerens påstandsgrunnlag

Det anføres at Victoria Ravatn har handlet erstatningsbetingende uaktsomt da hun syklet og kolliderte med Francesco Bradascio bakfra den 9. juni 2014. Hun er derfor ansvarlig for Bradascios økonomiske tap. Det rettslige grunnlaget for ansvar er den ulovfestede culpanormen og lov om skadeerstatning §§3-1 og 3-2.

Ved vurderingen av aktsomhetskravet vises det særlig til vegtrafikkloven § 3, om at enhver skal ferdes hensynsfullt og være aktpågivende og varsom så det ikke kan oppstå fare eller voldes skade, og slik at annen trafikk ikke unødig blir hindret eller forstyrret. Det vises videre til vegtrafikkloven § 6, om at fører av kjøretøy skal avpasse parten etter sted, føre-, sikt- og trafikkforholdene slik at det ikke kan oppstå fare eller voldes ulempe for andre, og slik at annen trafikk blir minst mulig hindret eller forstyrret. Føreren skal alltid ha fullt herredømme over kjøretøyet. Sykler regnes som kjøretøy i lovens forstand.

I motsetning til det strenge beviskravet i strafferetten, er det tilstrekkelig å påvise sannsynlighetsovervekt i erstatningsrettslig sammenheng. Oslo tingrett har i dom av 6. februar 2012, feilaktig lagt til grunn at Bradascio gikk på høyre side av veien. Det anføres som sannsynliggjort at Bradascio gikk på venstre side av veien. Han gikk daglig på venstre side, fordi han var klar over at det kom sykler i full fart nedover bakken på høyre side. Det gir videre ikke mening at Bradascio skal ha sparket ballen tilbake til banen, slik som

Ravatn observerte, dersom han gikk på høyre side av veien. Dersom ballen lå på høyre side av veien, ville det ikke vært noe poeng å sparke den til høyre, der hvor fotballbanen er. Ballen ville også ha ligget i grøften, og dermed ikke vært synlig eller til sjenanse for gressklipperen.

Det anføres videre at skadevolder etter forholdene må ha holdt for høy fart og dermed ikke ikke klarte å unngå kollisjonen. Den høye farten underbygges av at Ravatn var på treningstur med en venninne som er konkurransesyklist, og at hun selv også var en aktivt utøvende konkurranse-syklist. Det vises til det sakkyndige vitnets anslag på fart, som ligger mellom 11 og 16,5 km i timen, uavhengig av hvilket faktum som legges til grunn. Det regnet denne dagen, og begge syklet med racersykler (med tynne hjul). Syklene kan potensielt gi svært høy hastighet, og været denne dagen tilsier en strengere aktsomhetsnorm for syklist, fordi bremselengden blir større ved vått føre. Rett før ulykken hadde begge kjørt ned en lengre bakke. Det vises til at Ravatn i egen forklaring til politiet, kort tid etter ulykken erkjente å ha hatt god fart på sykkelen, noe som også forklarer det faktum at hun ikke hadde fullt herredømme over sykkelen.

Det er sannsynlig at jentene syklet ved sidene av hverandre, og regnet med at de kunne passere ham greit, og heller ikke tilstrekkelig avpasset avstanden til Bradascio ved forbikjøringen. Dersom Ravatns forklaring legges til grunn om at de syklet etter hverandre, må Amundsen og deretter Ravatn uansett ha passert Bradascio altfor nære. Det vises til det sakkyndige vitnets redegjørelser. Det er grunn til å tro at både Ravatn og Amundsen har samkjørt og forklart seg uriktig for retten tidligere. Dersom det hadde blitt pådømmelse i straffesaken, ville det ha medført at de ikke ville kommet inn på politihøgskolen som planlagt.

Ravatn har klart overtrådt veitrafikkloven § 3 og § 6, ved å holde for høy fart ved passeringen av Bradascio, og således handlet uaktsomt. Det er videre på det rene at Ravatn har brutt forskrift om krav til sykkel § 6, ved at hun ikke hadde signalklokke, til tross for at dette er påbudt på sykkel, noe som må tillegges vekt ved aktsomhetsvurderingen.

Ravatn har brutt forskrift om kjørende og gående trafikk § 9, om at kjørende har vikeplikt for gående som befinner seg i gangfelt. Ravatn har videre brutt forskriften § 13, om at syklende må kunne stanse på den vegstrekning som den kjørende har oversikt over, og foran enhver påregnelig hindring. På gågate eller gatetun må det videre ikke kjøres fortere enn gangfart. Det følger av forskriften § 18 at syklende ved passering av gående skal skje i god avstand og i tilnærmet gangfart. Ravatn har ikke syklet tilnærmet gangfart. Det vises til den sakkyndiges vurdering på dette punkt, i tillegg til Ravatns egen forklaring og de skader Bradascio ble påført. Selv om forskriften § 9 og § 13 hovedsakelig er tilsiktet motorkjøretøy, kommer reglene også til anvendelse for syklist. Det erkjennes at aktsomhetskravet er noe lavere for syklist og gående, uten at det har betydning i denne saken. Det vises til den såkalte sykkeldommen i Rt. 2003 s. 433, hvor høyesterett uttaler at

syklister som sykler på fotgjengere bakfra, i utgangspunktet må bli ansvarlig for påregnelig skade ved sammenstøt. Ravatn har under hovedforhandlingen erkjent at hun kanskje handlet uaktsomt.

Det bestrides at Bradascio har handlet uaktsomt eller overtrådt forskrift om kjørende og gående trafikk §19, og at ansvar derfor må bortfalle som følge av hans egen medvirkning jf. skadeerstatningsloven § 5-1. Det bestrides ikke at Bradascio denne dagen hadde på seg regnhette og hørte på musikk mens han gikk, slik mange fotgjengere gjør. Det regnet denne dagen, og det må være påregnelig for Ravatn at en fotgjenger med hette både hører og ser dårligere og derfor ikke nødvendigvis er oppmerksom på at det kommer syklister bakfra. Situasjonen krevde ingen form for skjerpet aktsomhet hos Bradascio. Han gikk på en vei med god sikt, og må kunne tillate seg å gå til høyre eller venstre på gangveien, uten å måtte se seg bak. Det medfører ikke riktighet at han plutselig strenet til venstre i 90 grader. Det vises til det sakkyndiges vitnets beregninger om at han ut fra fallet, ikke kan ha hatt en høyere vinkel enn 40 grader. Bradascio ble påkjørt bakfra, og det følger av Rt. 2003 s. 433 at syklisten må være den nærmeste til å bære risikoen for ansvar dersom det blir sammenstøt og skade, slik det ble her.

Det anføres at Ravatn feilaktig har blitt frikjent i straffesaken, fordi hun og medsyklisten har forklart seg uriktig for retten, og fordi aktor ikke kjente saken tilstrekkelig godt. Oslo tingrett synes videre ikke å ha vært oppmerksom på Rt. 2003. s. 433 ved behandlingen av straffesaken.

Det foreligger sannsynlighetsovervekt for at Victoria Ravatn har opptrådt culpøst/erstatningsbetingende, og at Gjensidige Forsikring in solidum med Ravatn er ansvarlig for det økonomiske tap Bradascio har lidt i forbindelse med påkjørselen.

Subsidiært anføres det at saken har vært tvilsom, og at partene derfor bør bære egne sakskostnader.

Saksøkerens påstand

1. Gjensidige Forsikring BA og Victoria Ravatn er ansvarlig in solidum for Francesco Bradascios personskade forårsaket av påkjørselen 9. juni 2011.
2. Gjensidige Forsikring BA og Victoria Ravtan erstatter in solidum Francesco Bradascio sakens omkostninger.

Saksøktes påstandsgrunnlag

Det anføres at Ravatn ikke har handlet erstatningsbetingende uaktsomt og at det således ikke foreligger et ansvarsvargrunnlag etter den ulovfestede culpanormen. Det er saksøker som har bevisbyrden for at Ravatn skal ha handlet uaktsomt, dersom det foreligger tvil, må saksøker bære tvilsrisikoen.

Det bestrides at Ravatn har opptrådt erstatningsbetingende uaktsomt, eller i strid med vegtrafikkloven § 3. Aktsomhetsnormen må være streng, men ikke urimelig streng. Det kan ikke til enhver tid forventes perfekt eller ideell opptreden. Syklisters forbipassering av gående skjer ofte, og ulykker skjer. Hendelige uhell som dette tilhører dagliglivets risiko, og må i utgangspunktet bæres av skadelidte. Det må forutsettes aktsomhet fra begge parter side, og at også gående er tilstrekkelig oppmerksomme. Det vises til den såkalte slengtau dommen jf. Rt. 2008 s. 184. Risikoen forbundet med fysisk aktivitet som sykling og gåing, må veies opp mot de positive sidene ved aktiviteten. En ren gangvei, ville medført lavere risiko. Ved å anlegge kombinert sykkel- og gangsti har man foretatt en risikovurdering, hvor både syklister og gående skal kunne nytte seg veien. Når gående benytter seg av slik vei, har man akseptert at det også er syklende på veien, som naturlig beveger seg raskere, og som også må skjerpe aktsomhetskravet til den gående. Det kan ikke stilles så strenge krav at man i praksis ikke tillater syklende å benytte seg av en sykkelvei på en praktisk og hensiktsmessig måte. Det følger av rettspraksis at aktsomhetsnormen for syklister ikke er like streng som for kjørende av motorvogn, idet skadepotensialet er langt mindre.

Det anføres at Ravatn har handlet tilstrekkelig aktsomt ut fra det som både praktisk og rimelig kan forventes av henne som syklist etter forholdene. Ravatn syklet på en nesten 4 meter bred gang- og sykkelvei med god sikt. Ravatn og hennes venninne har forklart at Bradascio gikk til høyre for veien, og at de var oppmerksomme på ham. Skadene på Bradascios bukser underbygger at de syklet på hans venstre side. Det har formodningen mot seg at saksøker skal ha gått på venstre side, og at Ravatn skal ha forsøkt å kjøre forbi han på venstre side, og dermed kjøre i grøfta, når veien er på nærmere 4 meter. Det var ingen grunn til at de skulle legge seg helt opptil han. De reduserte hastigheten betraktelig, og la seg bak hverandre, slik at Ravatn syklet bakerst. Før passeringen, varslet de ved å rope, men Bradascio hørte dem ikke på grunn av musikken han hadde i ørene. Ravatns manglende signalklokke jf. sykkelforskriften § 6 har dermed ikke hatt noen betydning. Begge syklistene la seg til motsatt side av der saksøker gikk, til venstre, og holdt lav hastighet ved passeringen. For å passere måtte de sykle fortere enn 5 km/t. Den sakkyndige har konkludert med at de må ha syklet mellom 11 til 16,5 km/t, uavhengig av hvilken forklaring som legges til grunn. Å sykle i denne farten er ikke uaktsomt, tvert i mot helt vanlig. Det kan ikke rimeligvis forventes at syklister skal gå av sykkel sin ved passering av gående på en gang- og sykkelvei. Ravatn har ikke skapt en risiko utover det som er påregnelig ved å passere Bradascio. Hun har passert ham på gang- og sykkelstien, noe som er en del av trafikkbildet.

Sammenstøtet skjedde idet saksøker brått dreide mot venstre, uten å gi signal eller se seg for. Han hadde hette og ørepropper, noe som reduserte muligheten til å oppfatte trafikkbildet rundt ham, og som gjør at det stilles økt krav til hans aktsomhet. Det vises til trafikkreglene § 19 annet ledd. Bradascios brå bevegelse til venstre er samsvarende med at det er en sti på andre side av veien, som går mot bussholdeplassen, hvor han skulle. Bradascio var godt kjent i området, og hadde bodd der i 5 år. Han var klar over at det var

syklister på veien, men valgte å gå med hette og ørepropper, samt krysse veien uten å se seg for. Det anføres at det er rimelig at han bærer risikoen for skaden selv. Ravatn hadde ingen mulighet til å reagere eller bremse tilstrekkelig på den avstanden som var igjen, og hadde ingen andre handlingsalternativer.

Sammenstøtet var et hendelig uhell. Dette tilsier at det ikke er grunnlag for erstatning. Den såkalte sykkeldommen er ikke sammenlignbar, da farten i det tilfellet var langt høyere.

Det anføres subsidiært at et eventuelt erstatningsansvar må falle bort eller reduseres til minst 50 % under henvisning til skadelidtes medvirkning til skaden jf. skadeerstatningsloven § 5-1.

Saksøktes påstand

1. Gjensidige Forsikring BA og Victoria Ravatn frifinnes.
2. Gjensidige Forsikring BA og Victoria Ravatn tilkjennes sakskostnader.

Retten vurdering

Forholdet til straffedommen

Det følger av sikker rett at frifinnende dom i en straffesak ikke utelukker en senere pådømmelse av et sivilrettslig krav som bygger på den samme handlingen som straffesaken gjaldt. Beviskravene i sivile saker og straffesaker er forskjellige. At en person er frifunnet for straff er ikke til hinder for at vedkommende blir dømt til å betale erstatning, i en og samme sak. Dette gjelder selv om erstatningsdommen forutsetter at den tiltalte har begått den handlingen hun er frifunnet for.

Dersom dommen i straffesaken er frifinnende, som i dette tilfellet, setter likevel uskyldspresumpsjonen i EMK art. 6 nr. 2 skranker for hva som kan legges til grunn i en senere sivil sak. Det følger av praksis fra både Høyesterett og EMD at den etterfølgende sivile saken ikke kan begrunne avgjørelsen på en slik måte at det blir skapt tvil om tiltaltes strafferettslige uskyld. Retten viser blant annet til EMD-2000-56568, EMD-1997-34964 samt EMD-2004-31283 (Orr saken), samt Rt. 2007 s. 1601, Rt. 2009 s. 1456.

Pådømmelse i en straffesak krever at retten legger til grunn som bevist utover enhver rimelig tvil at vegtrafikkloven § 3 er overtrådt. For å ilegge ansvar etter alminnelige erstatningsrettslige regler er det derimot tilstrekkelig at saksøker sannsynliggjør med alminnelig sannsynlighetsovervekt at skadevolder har opptrådt uaktsomt etter den ulovfestede culpanormen. Det er bare når det sivilrettslige erstatningskravet må basere seg på et særlig belastende faktum, at beviskravet skjerpes til klar sannsynlighetsovervekt jf. Rt. 2005 s. 1322 avsnitt 28. Grunnlaget for erstatning i denne saken er alminnelig uaktsomhet i forbindelse med sykling. Et slikt faktum kan ikke regnes som særlig belastende, og det er ikke grunnlag for et skjerpet beviskrav i denne saken.

Rettslig grunnlag for erstatningsansvar

Det rettslige grunnlaget for erstatningsansvar er det ulovfestede culpaansvaret. Det er på det rene at Ravatn syklet på Bradascio og påførte ham en skade.

Det forhold at en handling fører til skade, medfører imidlertid ikke automatisk at skadevolder anses for å ha handlet uaktsomt. Det kan ikke stilles urealistisk strenge krav jf. Lødrup, Lærebok i Erstatningsrett, 6. utg. s. 131-134. I praksis må vurderingen av om en handling er erstatningsbetingende uaktsom bero på en helhetsvurdering av handlingens skadeevne, omfanget av skaden, skadevolders handlingsalternativer og en interesseavveining mellom skadelidte og skadevolder. Skadelidtes medvirkning vil også kunne ha betydning ved vurderingen av ansvarsgrunnlaget. Spørsmålet er i teorien formulert som en objektivisert vurdering av hva man rimeligvis bør kunne forvente av en innsiktsfull og normalt forstandig person som opptrer i en tilsvarende situasjon. Ved vurderingen av hvilken aktsomhetsnorm som bør legges til grunn, vil også reelle hensyn, rettspraksis, og relevante offentlige lover og forskrifter måtte tillegges vekt.

Det følger av vegtrafikkloven § 3, at enhver skal ferdes hensynsfullt og være aktpågivende så det ikke kan oppstå fare eller voldes skade, og slik at annen trafikk ikke unødig blir hindret eller forstyrret. Normen er etter ordlyden streng.

Det følger videre av forskrift om kjørende og gående trafikk (trafikkforskriften) § 18, særlige bestemmelser for syklende, at det er tillatt å sykle på gangvei, fortau eller gangfelt når gangtrafikken er liten og syklingen ikke medfører fare eller er til hinder for gående. Det fremgår videre at:

"Slik sykling må ved passering av gående skje i god avstand og i tilnærmet gangfart."

Det følger av trafikkforskriften § 9 at:

"...kjørende som krysser gangvei eller fortau har vikeplikt for gående. Det samme gjelder kjøring på gågate eller gatetun. Ved gangfelt hvor trafikken ikke reguleres av politi eller ved trafikksignal, har kjørende vikeplikt for gående som befinner seg i gangfeltet eller er på veg ut i det."

Bestemmelsene i trafikkforskriften taler for at det foreligger en vikeplikt for syklende overfor gående.

Det er ingen tvil om at Ravatn ikke syklet i gangfart ved passeringen av Bradascio. Dersom § 18 kommer til anvendelse har hun i utgangspunktet brutt forskriften, noe som taler for uaktsomhet. Saksøktens prosessfullmektig har anført at forskriftens bestemmelser ikke får anvendelse for kombinerte gang- og sykkelveier som denne, men kun gjelder fortau eller gangfelt hvor gående i utgangspunktet ikke forventer syklist. Bestemmelsene må i alle tilfelle suppleres med trafikkforskriften § 19, om at gående før de krysser veibanen skal:

"...forvise seg om at det ikke volder fare for eller unødig hindrer eller forstyrrer annen trafikant".

Det er sikker rett at aktsomhetsnormen for syklende er lavere enn det som gjelder for motorvogner. Dette er særlig begrunnet i forskjellen i kjøretøyenes skadepotensiale.

Retten er enig i at både gående og syklende plikter å opptre aktsomt. Det må kunne forventes at også gående ser seg for og er oppmerksom på syklistene når man ferdes på en kombinert gang- og sykkelvei. Den gående må være oppmerksom på at det kan komme syklistene. Syklende blir imidlertid regnet som kjørende i forskriftens forstand, og retten er av den oppfatning av at det følger av praksis at normen også for syklistene er streng, selv om den er mindre streng enn for motorvogner.

Aktsomhetsnormen for syklistene som passerer fotgjengere på veibane, uavhengig av om det er fortau, rene gangfelt eller kombinerte gang- og sykkelveier, synes fastlagt ved Rt. 2003 s. 433 (Sykkeldommen) (avsnitt 50):

"Voksne syklistene som bakfra og helt overraskende i stor fart prøver å passere nær fotgjengere på fortau eller i veibanen, må i utgangspunktet anses for å ha opptrådt uaktsomt. Fotgjengere kan plutselig endre retning eller snu seg og dermed uforvarende komme foran syklisten. Denne må til enhver tid avpasse farten etter forholdene og være forberedt på å stanse. Dersom sammenstøt finner sted, vil syklisten normalt bli ansvarlig for påregnelig skade."

Aktsomhetsnormen gjelder for syklende på fortau eller veibane. En naturlig forståelse av ordlyden - "veibane", taler for at aktsomhetsnormen også må gjelde for såkalte kombinerte gang- og sykkelveier. Retten viser til Gulating lagmannsretts dom inntatt i LG-2011-108380, hvor det fremgår at lagmannsretten vanskelig kan se hvilke hensyn som begrunner at fotgjengere skal ha svakere vern på slike kombinerte gang- og sykkelveier enn ved rene gangveier. Slik retten forstår Rt. 2003 s. 433 (Sykkeldommen), må det ved vurderingen av syklistens aktsomhet legges til grunn at det er påregnelig for syklistene at fotgjengere plutselig endrer retning eller snur seg, og at det i utgangspunktet derfor er syklistens ansvar å tilpasse farten og avstanden til fotgjengeren etter forholdene, og må være forberedt på å stanse når man kommer syklende overraskende bakfra.

Retten legger til grunn at både rettspraksis, regler gitt i forskrift, og reelle hensyn taler for at aktsomhetsnormen for syklende er strengere, sammenlignet med normen for gående, særlig når syklistene kommer bakfra. Dette samsvarer også med skadepotensiale syklistene har i forhold til gående. Syklistene er nærmere til å bære risikoen for skade dersom sammenstøt finner sted når de passerer fotgjengere bakfra.

Vurdering av Ravatns aktsomhet

Det er ingen tvil om at Bradascio har blitt påkjørt av Ravatn bakfra, og at det ble et sammenstøt. Sykkelmerkene på Bradascios bukse, samt vurderingen av det sakkyndige vitnet taler for at Ravatn har forsøkt å passere Bradascios venstre side. Det er derfor lite sannsynlig at han gikk helt til venstre side i veien, slik han har forklart for retten. Det er mer sannsynlig at han gikk mer ut i veien, eller på høyre side. Det har formodningen mot

seg at Ravatn skulle ønske å sykle ut på gresset for å passere ham på, med tynne hjul og føttene festet i pedalene, særlig når veien var nesten 4 meter bred.

Det sakkyndige vitnet har uttalt at det er svært lite sannsynlig at Bradascio var vendt mer enn maksimum 45 grader mot venstre, da ville han ikke ha falt framover, og pådratt seg håndleddsbrudd på venstre hånd. Blåmerket hans på ryggen, og fallretningen framover taler for at han ble truffet bakfra, og at hans fartsretning i hovedsak må ha vært fremover. Skaden taler videre for at han kan ha gått fra venstre mot høyre da han ble truffet, slik Bradascio har forklart. Dersom han hadde vært så vendt mot venstre som Ravatn hevder, ville mest sannsynlig høyre håndledd vært brukket, og ikke venstre. Det er derimot like sannsynlig at jentene kan ha lagt seg på hjul, og kjørt bak hverandre, som at de kjørte ved siden av hverandre, da de passerte Bradascio.

Hvorvidt Bradascio var vendt mer mot høyre eller venstre, eller gikk på høyre eller venstre side av veien har imidlertid etter rettens oppfatning ikke avgjørende betydning for vurderingen av Ravatns aktsomhet, noe retten vil redegjøre for i det følgende.

Det er ingen tvil om at syklistene kom overraskende på ham bakfra, noe skaden illustrerer, og som også samsvarer med Ravatns forklaring på at han ikke reagerte på deres tilrop, allerede 100 meter unna.

Det avgjørende for retten er at Ravatn selv har forklart at hun var oppmerksom på Bradascio allerede på toppen av bakken, ropte på ham ca. 50-100 meter unna, og ba ham om å flytte seg, uten at han reagerte på tilropene fra dem. Det vises her til politiforklaringen fra Ravatn som ble tatt rett etter hendelsen, og det hun selv har forklart i retten. Retten mener at hun da må ha en særlig aktsomhetsplikt i denne situasjonen. Hun var klar over at hun kom overraskende på ham bakfra. Ravatn burde i dette tilfellet, i tråd med høyesteretts uttalelser i den såkalte sykkeldommen, ha tilpasset farten og avstanden slik at hun kunne hatt mulighet til å stanse dersom Bradascio plutselig skulle endret retning eller snudde seg, noe hun ikke klarte. Gangfart er mellom 3 til 5 km/t. Ravatn har verken ut fra egen forklaring, eller ut fra beregninger av den sakkyndige sett opp mot Bradascios skader, hatt en fart tilnærmet gangfart da hun passerte Bradascio. Dette er brudd på trafikkforskriften § 18. Dersom Ravatns forklaring legges til grunn, har hun ifølge det sakkyndige vitnet hatt en fart på ca. 16,5 km/t, noe som er tre ganger høyere enn gangfart. Jentene var på treningstur til Trondheim – Oslo rippet, og syklet fra Nittedal. De hadde akkurat passert en lengre nedoverbakke, og var på vei til Grefsenkollen. Det er sannsynlig at de derfor holdt svært høy fart, nettopp for å få nødvendig treningseffekt. Begge har forklart at de før sammenstøtet syklet ved siden av hverandre og med en høy fart, over 30 km/t. Ravatn har overfor politiet forklart at de hadde god fart ned bakken, noe retten legger til grunn. Det er de begivenhetsnære bevis som bør tillegges mest vekt. Selv om hun bremsset ned da hun ble oppmerksom på fotgjengeren, er rettens oppfatning at det ikke har vært tilstrekkelig.

Retten legger til grunn at farten ved passeringen av Bradascio derfor var for høy, ut fra forholdene, særlig fordi Ravatn visste at han ikke var oppmerksom på dem. Det er fullt mulig, og ikke fullstendig upraktisk, å sykle saktere enn det hun gjorde i dette tilfellet. Værforholdene – at det regnet, taler også for særlig aktsomhet fra hennes side.

Når det gjelder hvordan jentene syklet forbi Bradascio, har jentene forklart at de la seg på hjul, mens Bradascio har forklart at det er mer sannsynlig at de syklet ved siden av hverandre. Det sakkyndige vitnet har forklart at dersom jentene la seg på hjul, må den første av dem, altså Amundsen ha passert Bradascio altfor nære – ca. 20 cm fra ham, på en vei som nesten var fire meter bred. Dersom Bradascios teori om at jentene syklet ved siden av hverandre ved forbipasseringen vil de også ha passert for nære. Hvordan jentene faktisk syklet har derfor mindre betydning. Retten finner sannsynliggjort at avstanden til Bradascio ved passeringen uansett scenario må ha vært for nær, uavhengig av om jentene syklet etter hverandre eller ved siden av hverandre. Også dette må vurderes som uaktsomt fra Ravatns side, noe hun også til en viss grad har erkjent i retten.

Det er uomtvistet at Bradascio hadde på seg hette og ørepropper denne dagen. Det i seg selv kan ikke regnes å være verken uvanlig eller uaktsomt fra hans side. Det regnet, og det var naturlig å ha på seg hette. Fotgjengere hører gjerne på musikk når de går ute. Disse forhold kan imidlertid tale for at fotgjengeren har et skjerpet aktsomhetskrav til å se seg om når man krysser gaten. Trafikkbildet var imidlertid oversiktlig sett fra Bradascios side. Han var alene på veien, og hadde god sikt framover, og det var ingen annen grunn til at han skulle være ekstra oppmerksom.

Sykkel- og gangstien er ikke fysisk delt, og det er ikke naturlig å karakterisere skjening mot høyre eller venstre på en slik vei for kryssing av veien. Når veibanen var fri, som her, kunne Bradascio valgt å gå både på høyre og venstre side av veien. Ut fra det sakkyndige vitnets forklaring mener retten ikke at det er sannsynliggjort at han plutselig har krysset gaten så voldsomt, og i en slik vinkel som hevdet av Ravatn. Både Ravatn og Bradascio har forklart at han før sammenstøtet sparket en ball. Amundsen og Ravatn var oppmerksom på dette. Da Bradascio ble truffet, var imidlertid hovedretningen hans fremover. Fotgjengere kan ikke forventes å se seg bakover når de går framover.

Retten er av den oppfatning av at det uansett ikke var hans mulige vinkel til høyre eller venstre, eller hvilken side av veien han gikk på som er årsaken til sammenstøtet. Det er sannsynliggjort at det var det forhold at Ravatn ikke tilstrekkelig tilpasset sin fart og avstand fra hun ble oppmerksom på fotgjengeren, 100 meter før, som var årsaken til at hun ikke klarte å stanse eller sykle unna tidsnok. Hun var fullt klar over fotgjengeren, og var klar over at han ikke reagerte på hennes tilrop, og dermed ikke var oppmerksom på henne. Ravatn hadde god tid til å innrette sin avstand og fart etter den eneste fotgjengeren som var på den nesten 4 meter brede veien, noe hun ikke klarte i dette tilfellet slik at det ble til sammenstøt.

Retten er, med de beviskrav som gjelder for erstatningsspørsmålet kommet til at det er tilstrekkelig sannsynliggjort at Ravatn den 9. juni 2011 handlet uaktsomt, og at det således foreligger et ansvarsgrunnlag. Bradascio har etter rettens syn ikke medvirket på en slik måte at ansvaret må anses som bortfalt, eller at det må reduseres til 50 % jf. skadeerstatningsloven § 5-1.

Gjensidige forsikring og Victoria Ravatn anses etter dette solidarisk ansvarlig for den skade som er påført Francesco Bradascio ved sammenstøtet 9. juni 2011. Retten presiserer at idømmelse av erstatningsansvar ikke på noen måte røkkes ved frifinnelsen av Ravatn ved Oslo tingretts dom av 6. februar 2012.

Saksomkostninger

Saksøker har etter dette vunnet saken fullt ut og har krav på full erstatning for sine saksomkostnader fra motparten jf. tvisteloven § 20-2 første ledd. Retten kan ikke se at det er grunnlag for å fritta for ansvar i medhold av tvisteloven § 20-2 tredje ledd.

Saksøkers prosessfullmektig har fremlagt saksomkostningsoppgave på kr. 198 500,- inkl. mva. Saksøktets prosessfullmektig har protestert på oppgaven, og særlig på at det er arbeidet så mange timer før det ble tatt ut stevning og fram til hovedforhandling.

Det følger av tvisteloven § 20-5 første ledd at det kun er rimelige og nødvendige kostnader som tilkjennes. Retten er i likhet med saksøktets prosessfullmektig av den oppfatning av at oppgaven er noe høy, særlig fordi det er arbeidet over 75 timer før hovedforhandlingen. Til sammenligning er saksøktets omkostningsoppgave på kr. 100 045,- inkl. mva.

Saken er ikke spesielt komplisert, og gjelder kun spørsmålet om ansvarsgrunnlag. Selv om det er naturlig at saksøker har en noe høyere omkostningsoppgave, tilsvarende ikke dette en omkostningsoppgave på det dobbelte. Retten finner derfor grunn til å nedsette salæret skjønnsmessig med ca. 35 % til kr. 125 000,- inkl. mva.

Dommen er enstemmig og avsagt innen lovens frist.

DOMSSLUTNING

1. Gjensidige Forsikring BA og Victoria Ravatn er ansvarlig in solidum for Francesco Bradascios personskade forårsaket av påkjørselen 9. juni 2011.
2. Gjensidige Forsikring BA og Victoria Ravatn erstatter in solidum Francesco Bradascios omkostninger med kr. 125 000 inkl. mva.

Retten hevet

Mai Vo

Kaja Marie Marstrander

Terje Moffat Wivestad

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker

Reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 om anke til lagmannsretten og Høyesterett regulerer den adgangen partene har til å få avgjørelser overprøvd av høyere domstol. Tvisteloven har noe ulike regler for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger.

Ankefristen er én måned fra den dagen avgjørelsen ble forkynt eller meddelt, hvis ikke noe annet er uttrykkelig bestemt av retten. Ankefristen avbrytes av rettsferien. Rettsferie er følgende: Rettsferiene varer fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag, fra og med 1. juli til og med 15. august og fra og med 24. desember til og med 3. januar, jf. domstoloven § 140.

Den som anker må betale behandlingsgebyr. Den domstolen som har avsagt avgjørelsen kan gi nærmere opplysning om størrelsen på gebyret og hvordan det skal betales.

Anke til lagmannsretten over dom i tingretten

Lagmannsretten er ankeinstans for tingrettens avgjørelser. En dom fra tingretten kan ankes på grunn av feil i bedømmelsen av faktiske forhold, rettsanvendelsen, eller den saksbehandlingen som ligger til grunn for avgjørelsen.

Tvisteloven oppstiller visse begrensninger i ankeadgangen. Anke over dom i sak om formuesverdi tas ikke under behandling uten samtykke fra lagmannsretten hvis verdien av ankegenstanden er under 125 000 kroner. Ved vurderingen av om samtykke skal gis skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, partenes behov for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket eller ved behandlingen av saken.

I tillegg kan anke – uavhengig av verdien av ankegenstanden – nektes fremmet når lagmannsretten finner det klart at anken ikke vil føre fram. Slik nekting kan begrenses til enkelte krav eller enkelte ankegrunner.

Anke framsettes ved skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Selvprosederende parter kan inngi anke muntlig ved personlig oppmøte i tingretten. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater inngir muntlig anke.

I ankeerklæringen skal det særlig påpekes hva som bestrides i den avgjørelsen som ankes, og hva som i tilfelle er ny faktisk eller rettslig begrunnelse eller nye bevis.

Ankeerklæringen skal angi:

- ankeinstansen
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hvilken avgjørelse som ankes
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det krav ankesaken gjelder, og en påstand som angir det resultatet den ankende parten krever
- de feilene som gjøres gjeldende ved den avgjørelsen som ankes
- den faktiske og rettslige begrunnelse for at det foreligger feil
- de bevisene som vil bli ført
- grunnlaget for at retten kan behandle anken dersom det har vært tvil om det
- den ankende parts syn på den videre behandlingen av anken

Anke over dom avgjøres normalt ved dom etter muntlig forhandling i lagmannsretten. Ankebehandlingen skal konsentreres om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet og tvilsomme når saken står for lagmannsretten.

Anke til lagmannsretten over kjennelser og beslutninger i tingretten

Som hovedregel kan en *kjennelse* ankes på grunn av feil i bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen eller saksbehandlingen. Men dersom kjennelsen gjelder en saksbehandlingsavgjørelse som etter loven skal treffes etter et skjønn over hensiktsmessig og forsvarlig behandling, kan avgjørelsen for den skjønnsmessige avveiningen bare angripes på det grunnlaget at avgjørelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan bare ankes på det grunnlaget at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

Kravene til innholdet i ankeerklæringen er som hovedregel som for anke over dommer.

Etter at tingretten har avgjort saken ved dom, kan tingrettens avgjørelser over saksbehandlingen ikke ankes særskilt. I et slikt tilfelle kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Anke over kjennelser og beslutninger settes fram for den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anke over kjennelser og beslutninger avgjøres normalt ved kjennelse etter ren skriftlig behandling i lagmannsretten.

Anke til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Slikt samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. – Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta til behandling anker over *kjennelser og beslutninger* dersom de ikke reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller den i det vesentlige reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelse og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.